

CENTERN OCH KRÄFTGÅNGEN

KRISTINA JONÄNG

Valresultatet för centerpartiet blev det sämsta någonsin. Nu måste ett seriöst förnyelsearbete sättas igång som rör såväl umgängesformer och partiorganisation som politikens innehåll.

Bortsett från valet 1988 har centerpartiet försämrat sitt valresultat varje val sedan 1973. Årets dåliga valresultat kan knappast skyllas på att Lennart Daléus gjort dåligt ifrån sig eller att vi valde fel reklambyrå – enkla och förhastade valanalyser som gärna dyker upp när man vill krypa undan ett plågsamt utvärderingsarbete. Tvärtom står Lennart Daléus för en ledarstil som valet egentligen handlade om. Får Lennart Daléus tid på sig och centerpartiet i stort kraft att förnya sig kan centerpartiet bli föregångare vad gäller nya förhållningssätt i politiken.

När snålblåsten nu viner kring personer som Göran Persson och Göran Johansson blir det tydligt för mig att valet egentligen handlade om just

KRISTINA JONÄNG var tidigare ordförande i centerns ungdomsförbund och den centerpartist i västsverige som i årets val tog flest kryss i regionalvalet.

förhållningssätt. Thage G. Pettersson, avgången statsråd, uttalade visserligen sin uppskattning för Göran Persson i TV, men när äldre män berömmar äldre män glömmer man att det finns andra grupper som tycker precis tvärtom – fast de tigit i årtal. Det finns dem som inte delar de äldre människors syn på ledarstil och framtoning i politiken. Att det är den något yngre ordföranden i stadsdelsnämnden i Göteborg, Carina Lindberg, som blivit symbolen för kritiken mot Göran Johansson är troligen ingen slump. Det är de yngre kvinnorna, som ganska nyligen tagit sig in i svensk politik som börjar ta ton. De har en ny syn på villkoren och arbetssätten i politiken. Alltför många har tyst accepterat människors gammalmodiga arbetssätt. Men tydliga tendenser finns, inte minst i centerpartiet, att de börjat säga ifrån. Två av de riksdagsledamöter som kryssade sig in i riksdagen för centerpartiets räkning var kvinnor som gick förbi varsin man. Kanske är det inte just dessa män som bedrivit

ett gubbigt arbetssätt. Men många kvinnor såg sin chans att äntligen få markera att de vill se en förändring. Tvärtom vad många kvinnor befarat, även inom centerpartiet, har personvalet inte varit till nackdel för kvinnorepresentationen. Numera består partiets riksdagsgrupp av en majoritet kvinnor.

Utmaning

Men det är viktigt att komma ihåg att frågan inte handlar om att kasta ut män och lyfta in kvinnor i politiken. Nej, det handlar om förhållningssätt i vid mening. Ju längre man har hållit på i politiken, desto mer "nersvärtad" av en gammalmodig struktur riskerar man att bli som politiker. Många äldre män är, helt naturligt, mer fast i de gamla strukturerna än vad yngre kvinnor är. Omvänt har alla nyvalda kvinnor en utmaning framför sig, nämligen att visa att ett nytt förhållningssätt i politiken inte bara är prat. Nyvalda ungdomar och kvinnor måste, för trovärdighetens

skull, visa att det går att tillämpa ett nytt förhållningssätt, även inne i maktens korridorer.

Centerpartiet bär både på problem och möjligheter när det gäller att utveckla nya förhållningssätt i politiken. Vi har en medlems- och organisationsstruktur som knappast välkomnar nya grupper. Vi är fortfarande inriktade på talarstolar, föredragningslistor och traditionella mötesformer, som gör att eventuella nya väljare riskerar att utestängas från början. Däremot finns det en lång tradition av social gemenskap som genomsyrar möten och aktiviteter i centerpartiet. "Låt inte den sociala kompetensen i centerpartiet stanna vid kafferep, se till att utveckla sociala kraftcentra istället." Så uttryckte sig en ledarskapskonsult en gång på en konferens i centerpartiet.

Vilsenhet

Människor känner sig vilsna i både det lilla och det stora idag. Med en svajig ekonomi i national- och världsekonomin riskerar också människors vardag att bli svajig. Arbetslöshet och drastiska nedskärningar har gjort många människor misstänksamma mot allt vad politik

heter. Att reparera förtroendet riskerar att bli ett moment 22. Med löften om nya reformer ökar misstänksamheten; "det är säkert ytterligare ett löfte som inte hålls". Med statsmannamässighet och en allmän "åtstramarlinje" i politiken blir man knappast populär. Politiker får svårt att stå för det man tror på, eftersom gapet mellan väljare och valda tycks öka hur man än hanterar sakfrågorna.

När jag nyligen genomförde ett intervjuarbete för Skaraborgscenterns valutavärdering svarade en av valarbetarna att centerpartiet måste bygga sin styrka på lokalt förtroende. Vi har massor av lokala politiker och i vissa kommuner gör centerpartiet rekordval (det tydligaste exemplet är Mönsterås, 45 procent) tack vare förtroendet bland de lokala väljarna. Men partiet blir inte trovärdigt förrän vi har tvåsiffriga opinionssiffror också i riksdagsvalet. Att vända trenden i riksvalet handlar emellertid inte endast om förhållningssätt och förtroende. Det handlar givetvis också om det politiska innehållet. Enkelt uttryckt handlar det om att centerpartiet måste bestämma sig för att bli det dominerande alternativet till socialdemokraterna. Den inriktningen får

gärna gå via kompromisser och stort ansvarstagande, men för att kunna bli ett alternativ till socialdemokraterna, samtidigt som vi samarbetar med dem, krävs hårt ideologiskt förnyelsearbete.

EMU-diskussion nödvändig

Centerpartiet har inte i tillräckligt hög utsträckning ställt sig de frågor som måste ställas inför 2000-talet. Partiet måste engagera sig hårdare i många internationella frågor. Centerpartiet har exempelvis inte diskuterat de frågor som har med ett EMU-medlemskap att göra. Istället har vi kategoriskt sagt nej till medlemskap, vilket riskerar att leda till att vare sig debatten eller sakfrågan går i vår riktning. Likaså måste vi bli bättre på att prioritera vad som är viktigast i välfärdspolitik. Miljöfrågorna som alltid varit en stark profilfråga för centerpartiet måste få en inriktning som bättre passar in i den miljömedvetenhet och den energieffektivisering som redan sker i exempelvis industrin. Sammanfattningsvis måste vi komma ihåg att politik inte innebär att prioritera, utan att våga säga vad som ska prioriteras bort.